

מדינת ישראל

הכנסת

פודקוואל מס. 70

מישיבת ועדת הכספים שנתקיימה ביום ב',
כ"ד באייר תשי"ג (19.5.52) בשעה 10.45

נכוחים:

י. גורלי - יו"ר
ש. דיין
ק. לוז
ר. שרי
י. בדר
י. פרודר
א. גניחובסקי
מ. קלמר
א. הרצפלד
ה. אריאם
ז. סוזיב
י. רוקח
י. אפרתי
א. ציזלינג

חטרים:

מ. סנה

מר זמני:

מר ברגמן - נציב מס ההכנסה
מר זגני - החשב הכללי
מר גלס - משרד המשפטים
מר קטרון - משרד המשפטים
מר ספיבק - משרד האוצר
מר ברושי - משרד האוצר

סדר היום:

1. אינפורמציה מישיבת ועדת המשנה למבקר המדינה.
2. שאילות.
3. המשך הדיון בפקודת מס ההכנסה.

היו"ר י. גורלי:

אני פותח את הישיבה.

בש/שב

1. סינפורמציה סליבת ועדת המשנה למבקר המדינה.

היו"ר י. גורי:
מבקר המדינה הביא בפני ועדת המשנה שני תיקונים
נוספים בחוק מבקר המדינה שיהיה בידון כנראה
השבוע בכנסת. דבר אחד נוגע לענין פרטום. בענין זה נדרשו תקלות פעמים
מספר על פרטום חומר בענין מבקר המדינה בחלק מן העתונות שלא במועד,
וזה יצר גם תרעומת של חלק שני מן העתונות שלא היה ברשותו חומר זה.

לדיני ~~הועד~~ וחשבונות של מבקר המדינה יש גם תפקיד
מחנך בצבור, ולא יתכן שיהיה רווח זמן גדול בין הגשת הדו"ח לבין פרטום.
בין ההצעות של מבקר המדינה טיכמה ועדת המשנה שתי אפשרויות: אפשרות אחת
היא שהדין-וחשבון ייסגר לשר האוצר, וייקבע ששר האוצר חייב להגיש את
הצעותיו תוך חודש, ואם הוא לא יעשה זאת, יונח הדו"ח על שולחן הכנסת
ויהיה אז לנחלת הצבור. ועדת הכספים תצטרך עם זאת מיד לגשת לדפון ותצטרך
להשלימו ולהביא את מסקנותיה לכנסת תוך 6 שבועות או חודשיים מהנחת הדין-
וחשבון על שולחן הכנסת.

אפשרות שניה היא, שיוחלט על סייגים של זמן גם
לשר האוצר וגם לוועדת הכספים, אבל הדין-וחשבון יונח על שולחן הכנסת
רק לאחר שוועדת הכספים תסיים את הדיון עליו.

התיקון השני שמבקש מבקר המדינה להכניס הוא;
נוסח ההצעה הנובעת לסעיף 9 (א) יהיה:

1. גוף מבוקר, פרט למשרד האוצר, חייב להמציא במועד שיקבע המבקר,
אולם לא יאוחר מ-4 חודשים לאחר תום שנת הכספים שלו,

(אא) דין-וחשבון על הכנסותיו והוצאותיו באותה שנה ומאזן
אמצאותיו זכויותיו והתחייבויותיו למועד תום השנה,
בלווית כל מסמך שידרוש המבקר לאימנת הדין-וחשבון המאזן.

(בב) דין-וחשבון שבו מפורטות ומתאפרות תיאור עניני הפעולות
שבגוף המבוקר ביצע בשנת הכספים שלו בהתאם לתקציב המאושר.

אני מבקש את חברי ועדת הכספים לשקול בהצעותי הנ"ל.

2. שאילתות.

א.מ. גניחובסקי:
בל"ג בעומר קרה מקרה שקשה לי להבינו: כאשר אנשי
יעזור יצאו לצפת, קם האפוסטרופוס לכטי נפקדים, א
שהוא המושל במדינה, והרט את המקרה ביעזור, ללא אזרה ודוקא כאשר היהודים
הדתיים לא היו מקומם. דבר זה גרם להתמרדות רבה, וזה לאחר שמשרד הדתות
השקיע כסף, אנשים פרטיים אספו כסף ובקושי בנו את המקרה.

אני מבקש את היושב-ראש, יחד עם עוד שני חברים
לערוך חקירה, לנטוע למקום ולבקש מהאפוסטרופוס דין-וחשבון על המקרה.

היו"ר י. גורי:
עלינו ללכת בדרך הרגילה: אנו מפנים את השאלה
לשר האוצר על-מנת שיתן לנו ביאורים. הוועדה
אינה יכולה בעצמה לשלוח חוקרים וכדומה.

א.מ. גניחובסקי:
אני מסכים, בתנאי שנקבל תשובה עד יום ד'.

י. בדר:
שר האוצר הבטיח בזמנו שהפיקוח הפרלמנטרי על

בש/שב

האפוטרופוס ייעשה דרך ועדת משנה של ועדת הכספים. כן היתה החלטה, שאחת ל-6 חודשים בקבל דין-וחשבון, ואחת ל-3 חודשים יופיע האפוטרופוס לפני הוועדה. כן היתה הבטחה, שהאפוטרופוס לא יחליט על אגרות, תשלומים, מעריפים ותקנות אלא לאחר שהוועדה תדון בעניין.

עכשיו יש אפוטרופוס חדש, ואיש אינו מזכיר לו את חובותיו אלה, מוצאות תקנות רבות בעניין האפוטרופוס מבלי להתייעץ עם הוועדה, האפוטרופוס לא הופיע לפנינו, לא קיבלנו כל דין-וחשבון. צריך שיהיה גבול לזלזול זה.

דבר שני: ישנה החלטה של ועדת הכספים מודש ינואר על העברת שני הדינים-וחשבונות של מבקר המדינה לכנסת יחד, בתנאי שאם הדבר לא יהיה אפשרי עד מאי, נדרוש שבסוף מאי יערך בכנסת דיון בפרד על הדין-וחשבון הראשון, על התקופה שבגמרה ב-1 לאפריל 1950. מכיון שאנו עומדים כבר בסוף מאי אני מזכיר את הדבר ליושב-ראש.

היו"ר י. גורני:
בקשר לשאלה הראשונה, הרי לאחר שהפעלנו מחדש את ועדות המשנה, ביקשתי את חבר הכנסת אפרתי להפעיל את ועדת המשנה לענין האפוטרופוס לנכסי בפקדים. מבקש זאת ממנו שוב, וכן מפנה לאפוטרופוס בענין הדין-וחשבון.

בקשר לשאלה השניה, נצטרך לקיים את ההחלטה, שאם עד סוף מאי לא נטפיק לבדוק את הדין-וחשבון השני, נגיש את הראשון. ועדת המשנה לעניני מבקר המדינה הופעלה מחדש, והיא תחליט לקיים ישיבה כל שבוע כדי להחיש את הבדיקה.

א. הרצפלד:
בישיבה המשותפת עם ועדת החוץ והבטחון העלית את שאלת המוקשים במערב הנגב, ושאלת הכביש במקום הקשור בזאת. אתמול שוב התפוצץ שם מוקש, אומן נחרס ואנשים נפצעו. כביש זה נכלל בכל תקציב, כרגע אין גשמים ואפשר לבצע את העבודה. האם לא יכולה ועדת הכספים להסליף, שבמסגרת התקציבית לעניני כבישים ועבודות צבוריות יינתן מקום ראשון לכביש זה, מבלי לחכות לגמר הכירור של אקציב הפיתוח?

ש. דיין:
ברצוני להוסיף לדברי הרצפלד: ביום ד' שעבר עלתה מכונית עם חברי צור-טעון במגב על מוקש. 4 מהם נפצעו, 3 קשה מאוד, ביניהם בחורה מצופית. דבר זה לא נדרס. קבוצה זו מורכבת מ-20 - 25 נערים ונערות בני המושבים המכשירים את עצמם להיות מדריכים לישוני עולים בטביבה.

היו"ר י. גורני:
אני מציע להעביר את דברי הרצפלד ודיין לשם האוצר, הבטחון והעמדה ולהביע את משאלת ועדת הכספים שיעשו כל הצעדים כדי להחיש את העבודה.

ח. אריאב:
ברצוני לשאול אם אנו נגיע לדיון דחוף בקשר לשאלת צמצום הדלק.

ר. שרי:
ועדת הכלכלה דנה בכך.

היו"ר י. גורני:
שר האוצר נשאל בענין זה, והוא ענה שאם שובו של הורוביץ הוא יביא לוועדה ידיעות נוספות ויתקיים דיון בענין זה.

י. פרדר:
לענין הדלק יש גם צד שני. מי שקרא את המאמר ב"אובזרבר" ראה, שרואים את הענין כחולשה גדולה

בש/שב

שלנו. לא יתכן שהממשלה לאחזן תשנבה על כך, כי לא יכולה להיות בעולם הרגשה
שעוד שבוע נשאר עלי חיים. אני מבקש, לכן, את היושב-ראש להפנות את תשומת-
לב שר האוצר לענין זה על-מנת שיתן תשובה מהירה מהו המצב לאמיתו.

היו"ר י. גורלי:

לו היה המצב כל-כך חמור, היה זה שנתקף מחזית
בהחלטת הממשלה מאתמול, בה דובר רק על הגבלות בתחבורה.

י. גורלי:

בענין שיכון הוותיקים: ישנן עוד מספר יחידות של
שיכונני הוותיקים שאי-אפשר להוציאן לפועל, כי בתקבלו
הודעות על ביטול היתרה של שיכון הוותיקים. אני מבקש שוועדת הכספים תפנה
לשר האוצר בבקשה שהיתרה שנשארה תעמוד לרשות הארגונים, המוסדות והעיריות
העוסקות בכך.

היו"ר י. גורלי:

שר האוצר נתן על כך תשובה. אבלוק את דבריו
בפרוטוקול, ואם המצב העובדתי הוא אחר מאשר הבטיח,
אבקשו לתת לנו ביומרים.

אנו עובדים לסדר היום.

3. המשך הדיון בתיקון לפקודת מס ההכנסה.

היו"ר י. גורלי:

תיקון מס. 20 הוא בעצם טכני:

20. טעיף 45 לפקודה יתוקן כך:

בטעיף קטן (1) במקום המלים "שהוא זכאי בעצם על-פי
טעיף 15 (1) או 15 (2)" יבואו המלים "שהוא זכאי
בעדם לפי טעיף 15".

תיקון מס. 21 אומר: *

21. לאחר טעיף 45 יבוא טעיף זה:

הנציב רשאי לתת הוראות האוסרות, לתקופה שייקבע,
הופעתו של אדם, כנציג של בישום אם הותאם אדם לתנהג
לפי דעתו שלא כהוגן בכל ענין הנוגע לפקודה זו,
ובלבד שהרצאה לפי טעיף קטן זה לא תנתן לפני שניתנה
לאותו אדם הזדמנות להשמיע את דבריו; אולם מי שהופעתו
באסרה כאמור, רשאי לערער, תוך 30 יום מיום מתן א
ההודאה, לפני ועדה שמינה שר האוצר בהודעה שפורסמה
ב"רשומות".

(2)

הנציב לא יאסור הופעתו של עורך-דין או של אדם
הראוי להתמנות מבקר חשבונות לפי טעיף 105 (4)
לפקודת החברות או לערוך ביקורת על פנקסי אגודה
שיתופית לפי טעיף 20 לפקודת האגודות השיתופיות.

י. פרדר:

ביקשנו בזמנו מד"ר ברגמן לנציע נוטה יותר ברור
מאשר "התנהג כהוגן", שהכוונה היא לאדם שלא התנהג

ביושר.

י. בדר:

לדעתי צריך להוסיף בטעיף קטן 1, אחרי "להשמיע"
את דבריו" את המלים "בפני הנציב".

אני מציע להשאיר את המלים "התנהג שלא כהוגן", כי
אי-אפשר בתהליך אדמניסטרטיבי כזה לתת לו גם חותמת של איש בלתי ישר.

ועדת הכספים
19.5.52

בש/שב

אפשר לכתוב "אדם שהפך את החוק". לא צריך להיות כתוב "בזרון", והכוונה להפדת חוק כל שהוא.

ד"ר ברגמן:

אני חושב שהכוונה כאן היא "התנהגות בלתי הוגנת".

היו"ר י. גורני:

אני מתנגד להצעת ד"ר ברגמן, כי אין זה ראוי שרשות אדמיניסטרטיבית תחליט אם אדם מתנהג כנגד החוק. אני חושב לנכונה את הצעת היושב-ראש.

מר קטרונ:

אני חושב שצריך להיות "התנהג לדעתו בניגוד לחוק זה".

ח. ארימב:

אני תומך בהצעה להוסיף, שהאדם ישמיע את דבריו * "כפני הנציב". אני מביע גם לציין שהנציב לא יכול למסור טמכות זו למישהו אחר.

ח. ארימב: לקבל את תיקון מס. 21 בשינויים אלה: במקום "שלא כהוגן" - "בצורה בלתי הוגנת". אחרי "להשמיע את דבריו", להוסיף "כפני הנציב".

תיקון 22 אומר:

היו"ר י. גורני:

סעיף 48 לפקודה יתוקן כך:

(א) במקום הסעיפים הקטנים (3) ו-(4) יבואו סעיפים קטנים אלה: "(3) ניכה אדם מס לפי סעיף קטן (1), חייב הוא לשלם לפקיד השומה במועד שנקבע בתקנות את סכום המס שניכה ולהגיש לו באותו מועד דין-וחשבון כפי שייקבע.

(4) לא ניכה אדם, שעליו חלות הוראות סעיף זה, מס, כאמור בסעיף קטן (1), או לא מסר דין-וחשבון בהתאם לאמור בסעיף קטן (3), או מסר דין-וחשבון כזה אך לפקיד השומה יש מטעמים מסתברים להאמין כי הדין-וחשבון אינו נכון, רשאי פקיד השומה לשום לפי מיטב שפיטתו, את סכום המס, שאותו אדם היה חייב לכוון, ואין שומה זו שטרם אותה אדם מכל אחריות בחרת לפי פקודה זו. דין שומה לפי סעיף קטן זה כדין שומה לפי סעיף 55.

לא היו עוררים על סעיף זה.

ר. שרי: איני מערער על הסעיף, אך ברצוני להעיר: האם יש הצדקה לכך, שסכומים גדולים המנוכים מפקידים או פועלים אינם מגיעים במועד לאוצר? עיריית ירושלים, למשל, השתמשה בחודש שעבר בכספי פועלים ופקידים בסכום של 50 אלף לירות. היום עושה זאת עירייה, מחר טולל-בונה ומחרתיים קבלן פרטי.

ד"ר ברגמן: בהצעת חוק זו מוצע להגדיל בהרבה את הקנס על המעביד שאינו מעביר את המס. הקושי אינו בזה שהם חייבים כסף ואינם משלמים, אלא בזה שעיריות באות לפעמים בתביעות נגד לטמשה וכינתיים מעכבות את הכסף. עד עכשו השתדלנו תמיד להסדיר את העניינים מבלי משפט פלילי. אך מה שהיה אפשרי ב-1952 לא יהיה אפשרי ב-1953.

בש/שב

ח. אריאב:

דבר זה נובע מהצב הקיים במדינה. לא-רק העירייה נ
נאמנה על הכספים של האוצר, אלא גם הממשלה נאמנה
על התקציב שהכנסת והחליטה לתת לרשויות המקומיות. האם אפשר לחייב בקנסות
את הממשלה? - לא.

י. גורן:

זו אינה שאלה תחוקתית אלא מוסרית. אני בטוח שעירי
ירושלים לא עשתה זאת מתוך עונג רב. בכל זאת
איני יודע כמה עיריית תל-אביב בשאררה הייתה מס הכנסה תוך 4 שנות המדינה. אולי
רק בחודש האחרון אצטמצם עכבנו סכומים. יש גם לזכור שאנו מחזיקים פקידים
רבים על חשבון העירייה כדי לעשות את חשבונות מס הכנסה. בטופו של דבר, מה
עשתה העירייה עם מסף זה? - היא נתנה אותו כמשכורת לפועלים שלה. יש גם לזכור
שהחשבון הסופי של כל עובד בעשה בטוף השנה ובדרך כלל צריך להחזיר לו סכומים
מס הכנסה.

היו"ר י. גורן:

במידה שיש צורך להלחם בגדלומפעה זו, הרי זה צוי
בחוק והאוצר יכול לשקול תמיד בדעתו איך להפעיל
את החוק.

הסעיף נ ת ק ב ל

23. סעיף 55 לפקודה יתוקן כך:

בסעיף קטן (2), בפסקה (ג), במקום המלים "ולעודד שומה זמנית", יבואו המלים
"ולדרוש את תשלום המס המגיע", בסוף אותה פסקה יבואו מלים אלה: "ודין
לדישת תשלום כאמור כדין הודעת שומה לפי סעיף 59 (1)".

ד"ר ברגסון:

זהו ענין טכני. למעשה, עשינו עד עכשיו הערכה
זמנית על סמך הדין וחשבון של משלם המס. בעת
לא יקרנו לזאת, הערכה זמנית² אלא "תביעת תשלום".

ח. אריאב:

מכיון שכך, מדוע שלא יהיה כתוב "שומה זמנית"?
אחרת, זה יכול להמעות את משלם המס שיחשוב שזהו
המס המגיע הסופי. אני מציע לכתוב "לערוך שומה זמנית ולדרוש את תשלום המס
המגיע לפי שומה זו".

ד"ר ברגסון:

כדי למנוע טעות אפשר יהיה לכתוב בדישת התשלום
באותיות בולטות שתביעה זו היא רק לפי ההצהרה,
ובי אנו שומרים את עצמנו את הזכות להעריך אחרת.

תיקון מס. 23 נ ת ק ב ל

זכות הסתייגות לחבר הכנסת אריאב

א.ס. גויחונסקי:

אני הייתי היוזם של חוק זה, ואמרתי שיש
להגיש אותו בכל שנה כשם שמגישים את התקציב.
כך נוהגים בכל מדינה, ומשום כך אני מציע לאשר את החוק גם לבוא לשנה אחת.

בש/שב

24. לאחר סעיף 55 לפקודה ייווסף סעיף זה:

„55א. (1) שר האוצר רשאי למנות ועדה; דרך כלל או לאיזורצמאצא סטויים או לסוג סטויים של נישומים, שתייעץ לפקיד השומה לפי בקשתם בשימוש סטכויותיו לפי סעיף 55(2)(ב), סעיף 55(3) וסעיף 59.

(2) הודעה על מינוי ועדה תפורסם ב„רשומות“.

(3) חברי ועדה לא יהיו עובדי המדינה.

(4) אין לפרסם את דיוניה של הוועדה או כל חומר שנמסר לאחד מחבריה בזכות חברות בוועדה, אלא בהתאם לאמור בסעיף 4.”

אני מציע שיפורסמו גם את הרכב הוועדה.

א.מ. בניחובסקי:

מר גלס: כאשר ספרסטים הודעה על מינוי ועדה צריך לציין גם את הרכבה. גיון הדבר בחוק זה עשוי להבצא לידי פירושם בגדיים במקומות אחרים.

ח.אריאב: מה יהיה אם הוועדה תרצה לעורר שאלה שלי יוזמתה?

י.בדר: מה הן הסנקציות נגד „אין לפרסם“?

האם אפשר להבטיח שהחברי הוועדה לא יהיו כולם חברי מפלגה סטויימת או חברי מפלגות הקואליציה בלבד?

מר גלס: הסנקציה להפחת הסודיות נמצאת לא-רק בפקודת החוק הפלילי, אלא גם בפקודת מס ההכנסה סעיף 75. עומדים עתה להעלות את הקנס המקסימלי ל-200 ל"י או 3 חודשי מאסר.

ז.סווייב: אם לא תצתן אפשרות למשלם המסים לערער בפני הוועדה, ברור שהוועדה תהיה מושפעת מפקיד השומה בלבד. גושפנקא של ועדה צבורית תחזק את עמדתו של פקיד השומה, ואפילו אם משלם המסים יהיה צודק, יקשה הדבר על עמדתו בפני בית-משפט. משום כך צריכים לתת במקרים רציניים למשלם המס להופיע בפני הוועדה.

ח.אריאב: אם הוועדה תצטרך ליעץ רק „לפי בקשתו“ של פקיד השומה, זה יבטל את כל ערכה, כי גם כיום מזמין פקיד השומה אנשים מן הצבור ותייעץ אתם.

י.בדר: הצעותי הן: א) - הוועדה תהיה מורכבת מתוך רשימת צמאצא

א.מ. בניחובסקי:

אני הייתי היוזם של חוק זה, ואמרת שיש להגיש אותו בכל שנה כשם שמגישים את התקציב, כך נוהגים בכל מדינה, ומשום כך אני מציע לאשר את החוק גם לבגא לשנה אחת.

בש/שב

צאצאצא

מעומדים שיוגשו על-ידי ברשויות המקומיות, באופן שיסודר בתקנות.

- ב) - במקום "אין לפרטם" - "אדם לא יגלה".
- ג) - פקיד השומה לא ישתמש בחוות-דעת של הוועדה

כנימוק לשומה.

אני מציע לכתוב שהוועדה תהיה מורכבת "מחוגי צבור שונים", כי ההצעה של ד"ר בדר היא יותר מדי מורכבת.

היו"ר י. גורני:

אני מתנגד להצעת היושב-ראש. דבר זה אינו מוסיף, כי "חוגי צבור שונים" יכולים להתפרש מטפא"י עד חרות | מטלאכה ועד תעשיה, ובכל מיני אחרות. יש לנו עתה חוקים אחרים המאפשרים לרשות אדמיניסטרטיבית להרכיב ועדה. אם נכתוב כאן "מחוגי צבור שונים", יוכלו לפרש כאילו זה אינו חל בחוקים ההם. אם ישנו חשד על האדמיניסטרציה כדאי אולי לוועדה לשקול אם אין צורך באישור ועדת הכספים למינוי הוועדות.

מר קטרון:

אני מציע לכתוב בחוק, שהוועדה צריכה להכיל לפחות אדם אחד מאותו חוג שאליה משתייך הנישום.

י. רוקח:

אני מציע להשאיר את נוסח החוק כמו שהוא.

ד. שרי:

אני מתנגד להצעת קטרון, כי אין אנו צריכים להכניס את ועדת הכספים לתפקידי ביצוע.

היו"ר י. גורני:

לסעיף קטן (3) אני מציע להוסיף ל"לא יהיו עובדי המדינה" גם "ועובדי רשויות מקומיות".

י. רוקח:

ה ר ח ל ט: לקבל את הסעיף בשינויים הבאים:

- א) - הוועדה תהיה מורכבת מחוגי צבור שונים.
- ב) - חברי הוועדה לא יהיו עובדי המדינה והרשויות המקומיות
- ג) - למחוק ב(1) את המילים "לפי בקשתם".

זכות הסתייגות לחבר הכנסת בדר
זכות הסתייגות לחבר הכנסת אריאב

הישיבה סגורה.

היו"ר י. גורני:

הישיבה ננעלה בשעה 13.15.

א.מ. גניחובסקי:

אני הייתי היוזם של חוק זה, ואמרתי שיש להגיש אותו בכל שנה כשם שמגישים את התקציב. כך נוהגים בכל מדינה, ומשום כך אני מציע לאשר את החוק גם לבוא לשנה אחת.